

Kati Ranta

**Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueen opettajien kirjaston-
käyttö opetuksessa**

Opinnäytetyö

Syksy 2014

SEAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma

Tekijä: Kati Ranta

Työn nimi: Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueen opettajien kirjastonkäyttö opetuksessa

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2014

Sivumäärä: 37

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyö oli toimeksianto Alavuden kaupunginkirjastolta, ja se käsittelee Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueella työskentelevien opettajien kirjastonkäyttöä opetuksessa. Tutkimuksen tuloksia on tarkoitus hyödyntää Alavuden ja Ähtärin kirjastojen OIVAt aivot – kirjastot, koulu ja media –hankkeessa. Opinnäytetyön teoria käsittelee kirjastojen ja koulujen yhteistyötä. Aiheita ovat koulujen odotukset kirjastoilta, millaisia pedagogisia taitoja kirjastotyöntekijä tarvitsee sekä mitä mediakasvatus ja informaatiolukutaito kirjastoissa tarkoittavat. Opettajien kirjastonkäyttöä tutkittiin webropol-kyselylomakkeen avulla. Kysely toteutettiin elo-syyskuussa 2014.

Kyselyyn tuli 28 vastausta, mikä on 14% potentiaalisten vastaajien määrästä. Vastausprosentti on siis liian alhainen, jotta voitaisiin tehdä yleistyksiä Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueen opettajien kirjastonkäytöstä opetuksessa. Kyselyyn tulleiden vastausten mukaan opettajat ovat kirjastojen palvelujen aktiivisia ja monipuolisia käyttäjiä.

Asiasanat: kirjastot, koulut, yhteistyö

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business and culture

Degree programme: Library and information services

Author/s: Kati Ranta

Title of thesis: Teachers' library usage in teaching in regions of Alavus, Töysä and Ähtäri

Supervisor(s): Ari Haasio

Year: 2014

Number of pages: 37

Number of appendices: 1

This thesis was an assignment from Alavus City Library, and it focuses on how teachers in Alavus, Töysä and Ähtäri use libraries when teaching. The results of this study are used for OIVAt aivot – Libraries, Schools and Media project. The theory of this thesis addresses cooperation between schools and libraries. The main topics are what schools expect from libraries, what kind of pedagogic skills a library worker needs, and what media literacy and information literacy mean in libraries. The library usage among teachers was studied by a Webropol inquiry. The inquiry was executed in August–September 2014.

There were 28 responses to the inquiry, which is 14 percent of the number of potential respondents. The response rate is too low to allow making generalizations of the Alavus, Töysä and Ähtäri teachers' library usage. According to the responses, teachers are active and versatile users of library services.

Keywords: cooperation, libraries, schools

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO	7
2 KIRJASTOJEN JA KOULUJEN YHTEISTYÖ.....	9
2.1 Koulujen odotukset kirjastoja kohtaan.....	10
2.2 Kirjastonhoitaja ja pedagogiset taidot.....	12
2.3 Mediakasvatus ja informaatiolukutaito kirjastossa.....	13
3 TUTKIMUKSEN TAUSTA	16
3.1 Tutkimusongelma ja tavoitteet.....	16
3.2 Tutkimusmenetelmä.....	17
3.3 Kyselyn toteutus ja kyselylomakkeen kuvaus	18
4 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	20
4.1 Taustatiedot	20
4.2 OIVA-kirjastoihin suuntautuvat kirjastovierailut	22
4.3 Kirjastoautojen palvelujen käyttö opetuksessa.....	26
4.4 Opettajien oma kirjastonkäyttö ammatillisesta näkökulmasta	27
4.5 Kirjaston työntekijöiden vierailut kouluissa	29
4.6 Opettajien toiveita OIVA-kirjastojen ja koulujen yhteistyön suhteen.....	30
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
LÄHTEET	36
LIITTEET	38

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden opettajien määrä oppilaitoksittain	21
Kuvio 2. Kirjastovierailujen sisältö.....	23
Kuvio 3. Opettajien tyytyväisyys kirjastovierailuihin	24
Kuvio 4. Kirjastovierailuihin kohdistuvat esteet	26
Kuvio 5. Kirjastoauton merkityksellisyys opettajille opetuksen kannalta	27
Kuvio 6. Opettajien kirjastonkäyttö opetuksessa.....	29

Käytetyt termit ja lyhenteet

- Informaatiolukutaito** Taito hahmottaa erilaiset tiedontarpeet sekä löytää tarvittu tieto oikeanlaisia lähteitä käyttämällä.
- Kirjavinkkaus** Useimmiten kirjastotyöntekijän tekemiä erilaisten kirjojen lyhyitä suositteluja esimerkiksi ala- ja yläkoululaisille. Kirjoja vinkkaava henkilö kertoo juonesta lyhyesti paljastamatta kuitenkaan yllättävimpiä käänteitä houkutelakseen oppilaat kirjan pariin.
- Mediakasvatus** Erilaisten medioiden käytön opetusta, esim. tiedonhaun ja analysointitaitojen opetusta kun tutkitaan erilaisia medioita. Mediakasvatukseen kuuluu myös varovaisuuteen, kriittisyyteen ja kohtuullisuuteen opastamista erilaisten medioiden käytössä.

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö oli toimeksianto Alavuden kaupunginkirjastolta. Alavuden ja Ähtärin kaupunginkirjastoilla on juuri meneillään OIVAt aivot – kirjastot, koulu ja media – hanke, jonka tarkoituksena on laatia Alavuden ja Ähtärin kirjastojen ja koulujen välille yhteistyösuunnitelma, joka kattaa muun muassa kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetuksen, lukudiplomitoiminnan sekä mediakasvatuksen. (Yleisten kirjastojen hankerekisteri.) Tätä yhteistyösuunnitelmaa varten oli selvitettävä, miten opettajat hyödyntävät kirjastoja opetuksessaan tällä hetkellä, sekä mitä he toivovat kirjastoilta lisää. Alavudella ja Ähtärissä toimii yhteensä kolme yleistä kirjastoa: Alavuden kaupunginkirjasto, Töysän kirjasto sekä Ähtärin kaupunginkirjasto. Näiden lisäksi Alavuden ja Ähtärin alueilla toimivat Alavuden kirjastoauto (Alavuden kaupungin kotisivut) sekä Ähtärin kirjastoauto (Ähtärin kaupungin kotisivut).

Opinnäytetyön aluksi esitellään, millaista koulujen ja kirjastojen yhteistyö voi olla, millaisia ongelmakohtia yhteistyössä voi ilmetä, mitä hyötyä kirjastojen ja koulujen välisestä yhteistyöstä on ja kenelle. Tämän lisäksi selvitetään, millaisia odotuksia kouluilla on kirjastojen suhteen, ja kuinka tärkeää kummankin osapuolen on tiedostaa toistensa henkiset sekä fyysiset voimavarat yhteistyöhön ryhdyttäessä. Yhtenä tärkeänä aiheena käsitellään myös millaisia pedagogisia taitoja kirjaston työntekijöillä tulisi olla, jotta oppilaiden ohjaus kirjastonkäyttöön sekä lukemaan innostaminen onnistuisi mahdollisimman hyvin.

Mediakasvatus sekä informaatiolukutaidon opetus oppilaille on kirjastojen ja koulujen yhteinen tärkeä tehtävä, jonka onnistumiseksi molempien osapuolten on ensinnäkin ymmärrettävä, mitä kaikkea käsitteet *mediakasvatus* ja *informaatiolukutaito* tarkoittavat. Vaikka ”mediakasvatus” kuulostaa sanana modernilta ja tuo mieleen monet erilaiset medioiden muodot, joita nykyään on olemassa, mediakasvatusta on ollut kirjastoissa jo kauan ennen nykyaikaisten medioiden kehittymistä esimerkiksi satutuntien muodossa. Informaatiolukutaito, eli tiedon hankinnan, lähdekriittisyyden sekä tiedon käyttämisen opetus ovat myös oppimisen kannalta merkittäviä taitoja, joita olisi hyvä ryhtyä opettamaan jo alakouluikäisille. Näin informaatiolukutaidosta tulisi yhtä vaivattomasti hyödynnettävä työkalu kuin perinteisestäkin lukutaidosta.

Tutkimuksen pääasiallinen tavoite oli lähestyä aihetta opettajien näkökulmasta: mihin he ovat kirjastojen palveluiden suhteen tyytyväisiä, mitä he haluaisivat kehittää tai haluaisivatko he kokonaan uudenlaisia palveluja. Usein koulut lähestyvät kirjastoja kirjastovierailujen merkeissä, ja kirjastot odottavat koulujen yhteydenottoa. Kommunikoinnin lisääminen puolin ja toisin edistäisi yhteistyötä, ja kyselyyn tulleissa vastauksissa kuuluikin opettajien ääni.

Vaikka useat opettajat eivät hyödyntäneetkään vastaustensa perusteella kirjastojen tai kirjastoautojen palveluja opetuksessaan, oli myös niitä jotka vastasivat aktiivisesti käyttävänsä kirjastojen palveluja ja tarvitsevänsä niitä työssään. Näistä kirjastoa käyttävistä opettajista ja heidän tarpeistaan on hyvä lähteä liikkeelle yhteistyösuunnitelmaa suunniteltaessa, vaikka toki on tärkeää tavoitella myös niiden opettajien huomiota, jotka eivät hyödynnä kirjastojen palveluja työssään.

2 KIRJASTOJEN JA KOULUJEN YHTEISTYÖ

Kirjastot ovat koulujen lisäksi tärkeässä asemassa suomalaisten lukutaidon ylläpitämisessä. Siinä missä koulut opettavat oppilaille lukutaidon, kirjastot ohjaavat oppilaita tiedonhankinnassa. Tiedonhankintataitojen edistämisen lisäksi kirjastoilla on tärkeä tehtävä inspiroida oppilaita lukuharrastuksen pariin ja jo vauhdissa olevan lukuharrastuksen ylläpitoon. Kirjastojen ja koulujen yhteistyön sydän on opettajien ja kirjastonhoitajien ammatillisten taitojen yhdistäminen, ja parhaimmillaan kirjasto on mukana oppilaiden opetuksessa esiopetuksesta saakka. (Dromberg 2000, 11.) Tällöin kirjasto tulee tutuksi toimintaympäristöksi oppilaille alusta saakka, ja kirjastotyöntekijät pääsevät tutustumaan asiakkaisiinsa pienestä pitäen. Yhteistyö voi myös innostaa opettajia käyttämään kirjastoa ja kirjaston aineistoja opetuksessaan enemmän ja säännöllisemmin.

Oppilaiden lisäksi kirjastojen ja koulujen yhteistyöstä hyötyvät myös opettajat sekä kirjastonhoitajat. Kirjastonhoitajien ja opettajien tehtäväkentät ovat ajan mittaan lähentyneet, ja kun opettajat saavat yhteistyötä tehdessään kirjastonhoitajilta tiedonhankintaan liittyviä taitoja ja kirjastonhoitajat opettajilta pedagogisia taitoja, tästä on hyötyä molempien omissa työtehtävissä. (Dromberg 2000, 12.) Näin ollen opettaja voi ohjata luokkiaan tai ryhmiään parempiin tuloksiin soveltamalla oppitunneilla kirjastonhoitajalta opittuja tiedonhankintaan ja –hakuun liittyviä tekniikoita, ja kirjastonhoitaja hyötyy opettajilta opituista pedagogisista taidoistaan, kun edessä on esimerkiksi tiedonhakuun tai e-aineistojen käyttöön liittyvää asiakkaiden ohjausta.

Kirjastojen ja koulujen yhdessä laatima tietostrategia kartoittaa koulujen tarpeet kirjasto- ja tietopalvelujen tarpeet, ja strategian avulla selviää myös, mitä kirjaston palveluja koulu tarvitsee kiinteänä osana koulun kirjastoa ja luokkia, ja mitkä palvelut taas ovat hyödyllisempiä yleisen kirjaston kanssa yhdessä toteutettuna. (Dromberg 2000, 11.) Tällöin kirjastojen ja koulujen yhteistyö ei ole pelkkää pinta-puolista rajojen häivyttämistä, vaan molempien resurssit kartoitetaan ja otetaan käyttöön tehokkaasti.

2.1 Koulujen odotukset kirjastoja kohtaan

Koulujen odotukset kirjastojen suhteen voivat vaihdella hyvinkin paljon riippuen koulun koosta. Suomessa on tuhannen oppilaan oppilaitoksia sekä vain muutamankymmenen oppilaan oppilaitoksia, ja myös kirjastojen koko vaihtelee. Tämä on huomionarvoinen seikka suunniteltaessa koulujen ja kirjastojen yhteistyötä, jotta ei ylitettäisi kummankaan osapuolen aineellisten tai henkisten resurssien rajoja (Sinko 2000, 15). Erityisesti henkisten voimavarojen ylittäminen voi viedä suuren osan yhteistyöhön liittyvien osapuolten motivaatiosta, vaikka suunnitelmat olisivat muuten hyviä ja aineelliset resurssit olisivat riittävät. Yhteistyötä suunnittelevien kannattaa siis varoa, että suunnitelmia ja projekteja laadittaessa tavoitteet eivät ole liian korkealla, sekä varmistaa, että jokaisella yhteistyöhön osallistuvalla todella on aikaa ja energiaa paneutua yhteistyöhön, jotta stressi muiden työtehtävien hoitamisesta ei karsisi inspiraatiota projekteja tai muita yhteistyöhön liittyviä suunnitelmia kohtaan.

Sinko (2000, 16) mainitsee myös yhden yhteistyöprojektien sudenkuopista: odottamisen. Jos yhteistyön kumpikin osapuoli, kirjasto ja koulu, pysyvät passiivisina aloillaan ja odottavat toisen osapuolen aloitetta yhteistyön suhteen, on selvää, että mitään ei tapahdu. Kuitenkin usein koulu on aktiivisempi mitä tulee kirjastoyhteistyöhön, sillä osa koulun tarvitsemista kirjastopalveluista on opetussuunnitelman rikastamista. Tähän rikastamiseen kuuluu niin valtakunnallisen opetussuunnitelman välttämättömien osien toteuttamista mutta myös kumpaakin osapuolta innostavaa yhteistyötä.

Keskeisin yhteistyöalue on kuitenkin oppilaiden ohjaus kohti aktiivista kirjastonkäyttöä (Sinko 2000, 17). Lukuharrastuksen herättäminen sekä syventäminen on toinen perinteinen yhteistyön päämäärä, mutta myös kulttuuritoiminta monessa eri muodossa sekä Sallménin (2009, 12) mukaan myös mediakasvatus ovat kirjastojen tehtävänä. Tämän lisäksi Sinko (2000, 17) kirjoittaa, että koulut odottavat kirjaston työntekijöiden olevan kiinnostuneita lasten ja nuorten oppimisesta, ja että erityisesti ammattitaitoiset kirjavinkkarit sekä lasten- ja nuortenkirjallisuuden asiantuntijat ovat kouluille arvokkaita. Tämä siksi, että juuri kirjavinkkarit sekä nuortenkirjallisuuden asiantuntijat ovat niitä henkilöitä, joilta lapset ja nuoret saavat kannustusta lukuharrastuksen ylläpitämiseen – kirjavinkkarit osaavat houkutella sel-

laisten kirjojen pariin, joista oppilas ei ole kuullutkaan ja nuortenkirjallisuutta tunteva kirjastotyöntekijä osaa ohjata oppilaan tätä kiinnostavien romaanien pariin kuul-tuaan ensin, mitä oppilas on aiemmin mielellään lukenut.

Oppilaiden oppimisesta kiinnostuneiden kirjastotyöntekijöiden lisäksi koulut odot-tavat kirjastoilta luonnollisesti myös materiaalista tukea. Koulujen omat kirjastot, jos sellaisia edes on, ovat usein kokoelmiltaan vaatimattomia materiaalmäärära-hojen kuluessa oppikirjakustannuksiin. Oppilaat eivät laajempia kouluprojekteja - kuten kirjoitelmia tai esitelmiä - tehdessään löydä koulujen omista hyllyistä tarpeel-lisia fyysisiä lähteitä, vaan hakeutuvat yleisiin kirjastoihin kysymään kirjastonhoita-jan apua (Sinko 2000, 20-21). Tällaisissa tilanteissa olisi hyvä, jos kirjastossa tie-dettäisiin jo etukäteen, että oppilailla on tehtävänä isompia projekteja tai vastaavia tehtäväkokonaisuuksia (Nikander 2000, 34). Tällöin kirjasto osaisi varautua yksit-täistä aihepiiriä koskevan tietokirjallisuuden äkilliseen kysyntään, ettei kävisi niin, että suurin osa käyttökelpoisesta aineistosta lähtee muutaman ensimmäisen mat-kaan ja loput jäävät ilman. Jos näin käy, tämä voi huonossa tapauksessa luoda oppilaille kirjastosta negatiivisen kuvan, kun aineistoa ei olekaan saatavilla kun sitä tarvittaisiin. Tämä taas saattaa heikentää oppilaiden kiinnostusta käyttää kir-jaston palveluita tulevaisuudessa.

Tietokirjojen lisäksi oikeanlaisten kaunokirjallisten teosten löytäminen lapsille ja nuorille on kirjastojen ja koulujen yhteinen haaste, johon koulu odottaa kirjastojen vastaavan (Sinko 2000, 22). Kirjastot vastaavat haasteeseen lasten- ja nuorten-osastosta huolehtimalla tehden hankintoja ja poistoja, mutta erityisesti oppilaiden kannalta olisi hyvä, jos kirjastot ja koulut eivät kommunikoisi pelkästään oppilaiden päiden yli vaan oppilaatkin pääsisivät osallistumaan enemmän heitä koskettavan kokoelman kehittämiseen.

Myös kaunokirjallisuuteen liittyvät koulutehtävät ovat hyvä yhteistyön paikka kou-luille ja kirjastoille (Alameri-Sajama 2007, 124). Opettajat ja kirjastonhoitajat voisi-vat auttaa toisiaan esimerkiksi käymällä läpi mahdollisesti oppilaille annettualuet-tavien kirjojen listaa, ja kuten tietokirjojenkin kohdalla, kirjastoja hyödyttäisi jos opettajat vinkkaisivat etukäteen kirjastoon tiettyjä kirjoja metsästäämään tulevista oppilaista. Tämän lisäksi opettajat voisivat hyödyntää kirjastotyöntekijän tietämystä

kirjaston kokoelmista sekä lainaustilastoista, ja pyytää mahdollisesti katsausta viimeaikoina suosituista lasten- tai nuortenkirjoista täydentääkseen listaansa.

Kirjastovierailut ovat osa koulujen ja kirjastojen yhteistyötä, mutta osassa oppilaitoksia kirjastovierailu on ainut kouluja ja kirjastoja yhdistävä aktiviteetti, joka huonossa tapauksessa on pelkkä pinnallinen ja itseään toistava rutiini (Sinko 2000, 25). Rutiininomaiset kierrokset eivät ole kovin hedelmällisiä mitä tulee oppilaiden kannustamiseen kirjastonkäyttäjänä, ja usein syinä kirjastovierailujen kuivahkoon sisältöön ovat käytännön hankaluudet, kuten aikataulut, ryhmien suuret koot sekä pitkällisen etukäteissuunnittelun ja organisoinnin tarve puolin ja toisin, jotta saataisiin oppilasryhmä edes kirjastoon saakka. Voi hyvin siis olla, että niin kirjastovierailuja ryhmineen tekevät opettajat kuin ryhmiä ohjaavat kirjastotyöntekijätkin halusivat enemmän sisältöä vierailuille, mutta aikaa suunnitella tai toteuttaa halutunlaisia vierailuja ei yksinkertaisesti ole.

Kirjastovierailut ovat kuitenkin oppimisen kannalta tärkeitä, sillä tiedonhankinta on osa oppimista (Nikander 2000, 33). Vaikka kirjastokäynnit muutaman kerran vuodessa eivät korvaa sitä oppimista, mikä saavutetaan jokapäiväisen tietojen hakemisen yhteydessä (Tuominen 1999, 132), kirjastokäynnit ovat kuitenkin ryhmille hyvä tilaisuus päästä itse kokeilemaan tiedonhakuja - ja motivaatiota sekä oppimistuloksia parantavat aidot oppimistehtävät ovat tehokas opetusmenetelmä (Sinko 2000, 26). Ei pidä myöskään jättää huomiotta sitä mahdollisuutta, että kirjastovierailujen tekeminen, oli vierailujen sisältö kuinka rutiininomaista tai pintapuolista tahansa, voi kuitenkin madaltaa joidenkin oppilaiden kynnystä vierailla kirjastossa omalla ajalla, kun paikka on tullut jo jollain tapaa tutuksi vierailun yhteydessä.

2.2 Kirjastonhoitaja ja pedagogiset taidot

Nikanderin (2000, 36) mukaan kirjastotyöntekijältä vaadittavilla pedagogisilla taidoilla tarkoitetaan taitoa ohjata asiakasta ajattelemaan. Kirjaston työntekijän on osattava kysyä asiakkaan alkuperäisen kysymyksen kuultuaan oikeat jatkokysymykset, jotta päästäisiin tiedontarpeen ytimeen. Jatkokysymyksiä voi olla useita, jopa kymmeniä, mutta ainoastaan tällä tavoin asiakkaan todellinen tiedontarve selkiytyy. Usein asiakas ei edes ole varma, millaista tietoa hän tarkalleen ottaen

tarvitsee, ja alkuperäistä kysymystä seuraava kysymysvyyhti voi johdattaa kirjastonhoitajan ja asiakkaan yllättävillekin tiedonlähteille.

Jatkokysymysten jälkeen on pohdittava, millaiset lähteet ovat tiedontarpeen kannalta mielekkäimpiä käyttää (Nikander 2000, 35-36). Asiakkaiden taktiikkana voi olla pelkkä kirjaston tietokantojen selaaminen vapaasanahakua käyttäen, jolloin viitteitä saattaa löytyä useita mutta joista moni ei välttämättä ole kelvollinen. Löytyneiden viitteiden tai muiden dokumenttien käyttökelpoisuuden arviointi edellyttää kirjastotyöntekijältä pedagogisia taitoja. Kirjaston omien aineistojen lisäksi edetään muihin ulkopuolisiin tietokantoihin jos tarve vaatii, mutta prosessin tuloksena on kuitenkin yhdessä asiakkaan kanssa keskustellen ja arvioiden löydetty, hallittavissa oleva määrä asiakkaan tarvetta vastaavaa tietoa, joka on olennaista ja aiheeseen liittyvää.

Nikander (2000, 37) kirjoittaa myös, kuinka moni oppija hämmästelee sitä miten hajanaisista osista heidän tarvitsemansa aineisto joskus voi koostua. Lähteitä voi olla useita ja monenlaisia, ja esimerkiksi lehtiartikkeleiden ei ajatella olevan käyttökelpoisia lähteitä. Nämä käsitykset johtuvat oppijan tiedonkäsityksestä, jota kirjastotyöntekijä voi arvioida ja kartoittaa ennen lähdeaineiston etsimistä sekä sen aikana.

Erilaisten oppimismenetelmien tuntemus kuuluu myös koulujen kanssa yhteistyötä tekevien kirjastotyöntekijöiden pedagogisiin taitoihin. Kun opettajat kertovat erilaisista projekteistaan ja niiden toteuttamisesta, kirjastossa toimivan yhteistyökumppanin olisi hyvä tuntea opettajan opetusmenetelmät joita projektien aikana käytetään jotta hän tietäisi miten toimia (Nikander 2000, 38). Opetusmenetelmien lisäksi kirjastotyöntekijän olisi hyvä tietää, mikä erilaisten projektien tavoitteena on, eli mitä on tarkoitus oppia ja mitkä seikat ovat arvioinnin kohteena (Sinko 2000, 20).

2.3 Mediakasvatus ja informaatiolukutaito kirjastossa

Mediakasvatuksen määritelmä voi Sallménin (2009, 9) mukaan olla hyvin moninainen. Mediakasvatuksella voidaan tarkoittaa kasvamista median parissa, jolloin myös opitaan mediakulttuurissa elämiseen liittyviä taitoja. Mediakasvatukseen

kuuluu myös medialukutaitojen kehittäminen, joka tarkoittaa muun muassa oppijan tiedonhankintakykyjen ja analysointitaitojen kehittämistä. Mediakasvatus voi myös olla kohtuullisuuden, varovaisuuden ja kyseenalaistamisen opettamista kun liikutaan erilaisissa medioissa. Erityisesti lapsille ja nuorille mediakasvatusta annettaessa medioiden pimeiltä puolilta suojautuminen on suuressa osassa.

Kirjastot ovat mediakasvatuksesta puhuttaessa edelläkävijöitä, sillä mediakasvatusta on ollut kirjastoissa monissa eri muodoissa jo kauan aikaa (Sallmén 2009, 11-12). Kirjavinkkaus, satutunnit ja tiedonhaun opetus ovat kaikki mediakasvatuksen muotoja, vaikka näihin ei välttämättä liittyisikään elektronisia välineitä tai varsinaisia medioiksi käsitettyjä medioita kuten sanomalehtiä, televisio-ohjelmia tai Internetiä. Vaikka kirjastot ovat tässä mielessä olleet mediakasvatuksellisesti suuria tekijöitä, ja mediakasvatus on useissa kirjastoissa arkipäivää, on myös niitä kirjastoja joissa mediakasvatuksen ei katsota kuuluvan kirjaston tehtäviin. Käsite mediakasvatus on ehkä ymmärretty kirjaimellisesti, ja kirjastot ovat ajatelleet kasvattamisen olevan heidän vastuualueensa ulkopuolella. Mediakasvatuksen kuitenkin tulisi saada paikkansa yhtenä kirjastotyön osa-alueista, ja kirjastojen pitäisi saada mediakasvatuksen toteutukseen myös resursseja.

Heinonen (2009, 138) kirjoittaa, että kirjaston roolin selkiytyminen koulujen tukijana mediakasvatuksen suhteen vaatii kirjastoilta ja kouluilta uskallusta kokeilla: jokaisella kokeilulla on yhteistyötä eteenpäin vievä vaikutus. Kirjastojen ja koulujen yhteistyö mediakasvatuksen parissa on hakemassa muotoaan, ja esimerkiksi perinteisiä mediakasvatuskeinoja nykyaikaisemmiksi soveltamalla voidaan saada aikaan mielenkiintoisia, kaikenikäisiä kiinnostavia mediakasvatuksellisia konsepteja. Kirjavinkkausten siirtäminen videoiksi YouTubeen on tällaisesta ajattelusta hyvä esimerkki – kirjaston levittäytyminen Internetiin ja rohkeasti erilaisten palvelujen testaaminen voi olla varsinainen kultasuoni lasten ja nuorten mediakasvatuksen kannalta.

Mediakasvatuksen lisäksi informaatiolukutaidon opetus kouluissa ja kirjastoissa on tärkeä aihe. Lukutaidon käsitteellä tarkoitetaan taitoa tulkita erilaisia symboleja ja muodostaa niistä erilaisia merkityksiä (Elkin & Lonsdale 1996, 5-6). Perinteisesti lukutaidolla tarkoitetaankin sitä, että yksilö osaa lukea painettua tekstiä. Lukutaidon käsitettä on kuitenkin ryhdytty käyttämään myös silloin, kun puhutaan erilais-

ten medioiden kuten Internetin tai television sisältöjen tulkinnasta, tiedonhausta sekä lähdekriitikistä.

Informaatiolukutaito on sitä, että henkilö osaa hahmottaa, mikä hänen tarvitsemaansa tiedon luonne ja laajuus on: millaisia lähteitä hänen on järkevintä käyttää, kuinka paljon erilaista aineistoa hän tarvitsee ja niin edelleen. Kun nämä seikat ovat selvillä, informaatiolukutaitoinen henkilö osaa myös hakea tarvitsemaansa tietoa sekä arvioida käyttämiään lähteitä kriittisesti. Vaikka tarvitun tiedon laajuus olisi tiedossa, se ei riitä jos henkilö ei osaa tai ei tiedä mistä hakea tietoa. Myös lähdekriittisyys on tiedonhaun kannalta merkittävä informaatiolukutaidon osa, sillä tietoa tarvitseva henkilö saattaa käyttää oikeanlaisia lähteitä, jotka eivät kuitenkaan ole sisällöltään luotettavia. Informaatiolukutaitoinen henkilö osaa myös käyttää tietoa tehokkaasti sekä toimii tietoa hakiessaan sekä hyödyntäessään eettisesti ja laillisesti. (Gaunt, Morgan, Somers, Soper & Swain 2007, 2).

Kirjastojen antama informaatiolukutaidonopetus voisi olla osana opintokokonaisuutta, ja jos informaatiolukutaidosta tulisi oppimistavoite, siitä tulisi ennen pitkää oppilaille luonnollinen taito – aivan kuten perinteisestä lukemisestakin. Informaatiolukutaidon opetus olisi tällöin tehokkainta sisällyttää kouluissa kaikkeen opetukseen. Informaatiolukutaidon opetus erillisenä aineena ei välttämättä olisi yhtä tehokasta, sillä erillisillä tunneilla opittujen taitojen soveltaminen muilla oppitunneilla voi olla oppilaille hankalaa. (Gaunt ym. 2007, 3)

3 TUTKIMUKSEN TAUSTA

3.1 Tutkimusongelma ja tavoitteet

Tutkimuksen aiheena oli kirjastojen ja koulujen yhteistyö Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueella. Alavuden, Töysän ja Ähtärin kirjastot kuuluvat samaan OIVA-kirjastokimppaan, ja kyseisillä kirjastoilla ei ole yhteistyösuunnitelmaa Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueen koulujen kanssa. Tämän vuoksi tutkittiin, millä tavoin koulut ja opettajat ovat käyttäneet kirjaston palveluja opetuksessa ilman edeltä käsin yhdessä sovittua yhteistyösuunnitelmaa, vai onko kirjastoilla ollut opetuksessa roolia lainkaan. Tätä ongelmaa siis lähestyttiin opettajien ja koulujen näkökulmasta, ja erityisen kiinnostava aihe onkin mitä opettajat haluavat kirjastoilta, ja millainen on heidän mielipiteensä kirjastonkäytöstä opetuksessa yleensä.

Tutkimusongelmaan liittyy monia kirjastojen ja koulujen yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä, mutta keskeisin kysymys on, miten kirjastoja on käytetty opetuksessa. Jos käyttö on ollut vähäistä tai sitä ei ole ollut lainkaan, toinen tärkeä tavoite on selvittää mitä syitä käyttämättömyyden takana on: millaisia esteitä koulut ja opettajat kokevat opetuksen ja kirjastonkäytön yhdistämisessä olevan, ja miten nämä esteet voitaisiin poistaa.

Kirjastojen ja koulujen yhteistyöhön liittyy myös muita kysymyksiä, kuten se, miten tärkeäksi opettajat arvioivat koulujen ja kirjastojen yhdessä järjestämät lukupiirit, kirjavinkkaukset ja muut tilaisuudet, joissa opettaja ja kirjastotyöntekijä ovat tehneet yhteistyötä. Ohjaako opettaja oppilaita aktiivisesti kohti kirjastoa vai onko kirjasto opettajien mielestä sellainen paikka, mihin koululaiset ja opiskelijat saavat mennä omalla ajallaan, ilman opettajan ohjeistusta tai tehtävänantoa? Miten luokanopettajan ja aineenopettajan suhtautuminen kirjastonkäyttöön opetuksessa eroaa toisistaan?

Myös kirjastoauton rooli opetuksessa on yksi tutkimusongelman kysymyksistä, sillä useimmat Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueen koulut sijaitsevat varsinaisista kirjastoista niin kaukana, että kirjastoauto on kouluille ainut aktiivinen kosketus kirjastojen palveluihin. Miten opettajat ovat hyödyntäneet tätä palvelua opetukses-

saan vai onko kirjastoauto oppilaiden itsenäisen vierailun ja käytön kohde? Vierailvatko opettajat itse kirjastoautossa työnsä puolesta?

3.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimisessa käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä menetelmää. Kvantitatiivinen tutkimus tarkoittaa tutkimuksessa mittauksen tuloksina saadun aineiston käsittelyä tilastollisin menetelmin (Kananen 2008, 10). Määrällisen menetelmän tavoitteena on perusteltu, luotettava sekä yleistettävissä oleva tieto, ja perimmäisenä ideana on kysyä tutkimusongelmaan liittyviä kysymyksiä. Tutkimuksessa joukko, jolta kysytään tutkimusongelmaan liittyviä kysymyksiä, on Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueen opettajat, ja mittauksen tuloksena saatu aineisto tarkoittaa heidän vastauksiaan.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkittavan aiheen on oltava riittävän täsmentynyt, jotta sitä voitaisiin tutkia määrällisin menetelmin (Kananen 2008, 10). Tutkimuksen aihe, eli opettajien kirjastonkäyttö opetuksessa on niin tarkkaan rajattu aihe, että siitä on mahdollista tehdä määrällinen tutkimus. Myös kysymyksiin vastaava potentiaalinen joukko on tarpeeksi suuri, jotta määrällinen tutkimus voidaan toteuttaa: Alavuden ja Töysän alueella peruskoulujen ja lukion opettajia on yhteensä 133 (Hannuksela 2014) ja Ähtärissä 66 (Ähtärin kaupungin kotisivut).

Kysymyksistä laadittiin kyselylomake (liite 1), sillä kyselylomake olisi tehokkaampi tapa kerätä yleistämiseen kelpaavaa aineistoa kuin teemahaastattelut. Myös haastattelujen tekoa harkittiin, mutta pelkän kyselylomakkeen arveltiin riittävän. Kyselylomakkeen kysymyksien laatiminen oli vaivatonta, sillä tutkimusongelmassa esiintyivät pääpiirteissään kaikki tärkeimmät kysymykset jo valmiiksi. Vaativin vaihe kyselylomakkeen laatimisessa oli lomakkeen kysymysten muotoilu sellaisiksi, että kysymykset ovat taatusti ymmärrettävissä oikein eikä väärinkäsityksiä tulisi. Kyselylomaketta muotoillessa hyödynnettiin myös suppilotekniikkaa (Kananen 2008, 31), eli kyselylomakkeen kysymykset eriteltiin aihealueittain ja aiheet järjestettiin loogiseen järjestykseen.

3.3 Kyselyn toteutus ja kyselylomakkeen kuvaus

Kysely oli auki ensin noin neljä viikkoa eli 20.8.2014-19.9.2014, mutta vastausaikaa lisättiin myöhemmin vielä syyskuun loppuun 30.9. saakka, koska vastauksia kertyi ensimmäisen neljän viikon aikana ainoastaan 21 kappaletta. Viidennen viikon aikana vastauksia tuli vielä 7 kappaletta lisää, eli nyt vastauksia on 28. Vastusten määrä ei siis ole tarpeeksi suuri, jotta voitaisiin tehdä kattavia ja päteviä yleistyksiä, mutta jonkinlaista suuntaviivaa vastauksista voidaan etsiä.

Kyselylomake (liite 1) oli kuuden sivun mittainen ja siinä oli 15 kysymystä, joista kaksi, ensimmäinen ja viimeinen, olivat täysin avoimia. Ensimmäisenä kysyttiin vastaajan työpaikkaa, eli missä oppilaitoksessa hän opettaa, ja viimeisessä kysymyksessä kysyttiin, millaista yhteistyötä vastaaja haluaisi koulujen ja kirjastojen välillä olevan. Muita taustatietoja koskevia kysymyksiä olivat kysymykset 2 ja 3 eli vastaajan ammattinimike sekä mitä luokkia tai ryhmiä vastaaja opettaa.

Ensimmäinen laajempi aihe, joita kysymykset käsittelivät, oli kirjastovierailut. Kysymys 4 eli ”Käytkö luokkiesi/ryhmiesi kanssa kirjastoissa vierailulla” oli pakollinen, ja jos vastaus oli ”en”, vastaaja sai siirtyä seuraavaa aihetta käsitteleviin kysymyksiin. Kysymykset 5-9 käsittelevät opettajien tekemiä vierailuja kirjastoihin opetusryhmien kanssa: missä kirjastoissa opettaja vierailee ryhmiensä kanssa, kuinka usein vierailut tapahtuvat ja millaisia ne ovat sisällöltään. Kysymyksessä 8 kysyttiin kuinka tyytyväisiä opettajat olivat kirjastovierailuihin opetuksensa kannalta, ja kysymys numero 9 käsitteli kirjastovierailuihin kohdistuvia mahdollisia esteitä.

Kirjastovierailujen jälkeen lomakkeessa oli kaksi kirjastoautoon liittyvää kysymystä. Kysymyksessä 10 kysyttiin, miten opettajat käyttävät kirjastoauton palveluja opetuksessa. Kysymys oli pakollinen, mutta siihen pystyi myös vastaamaan ”Kirjastoauto ei pysähdy oppilaitoksella missä työskentelen”, eli myös ne opettajat, joiden on mahdotonta hyödyntää kirjastoauton palveluja, pystyivät vastaamaan ja siirtymään seuraavaa aihetta koskeviin kysymyksiin. Kysymyksessä numero 11 opettajat saivat arvioida, kuinka merkityksellinen kirjastoauto on heidän opetuksensa kannalta.

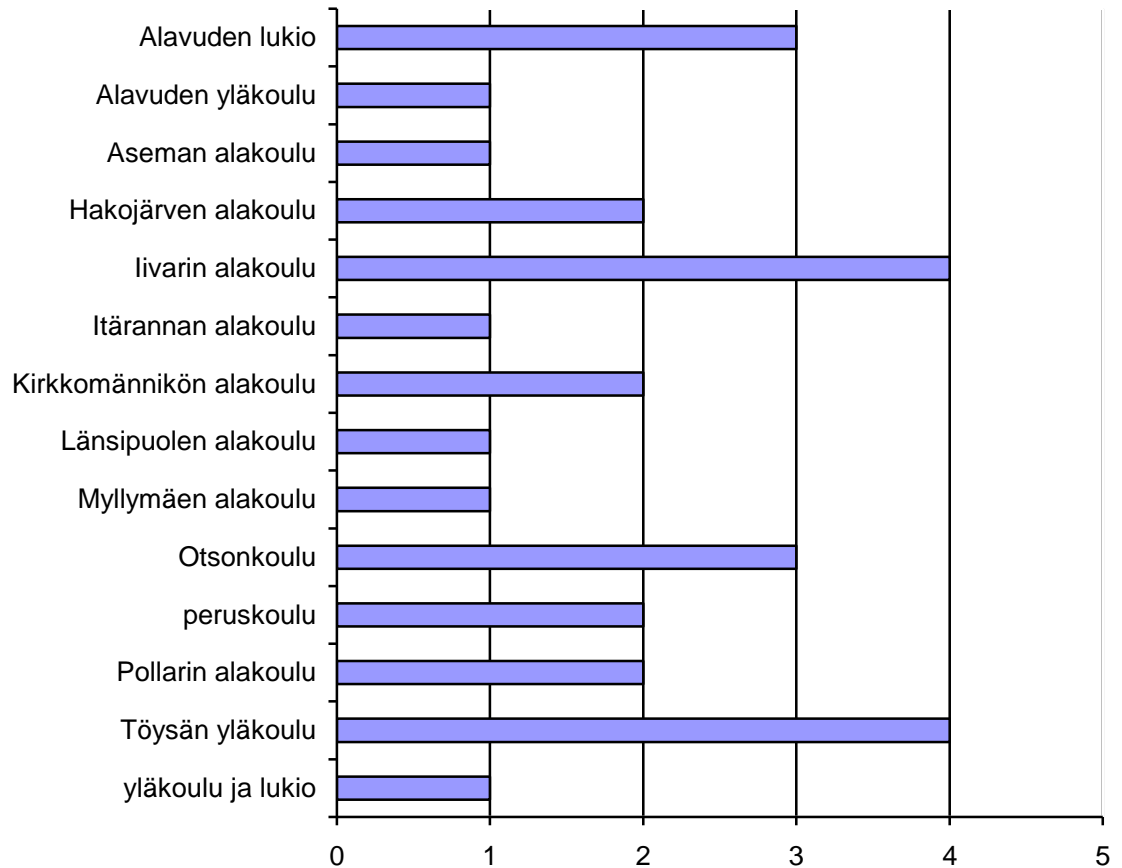
Kysymys numero 12 oli myös pakollinen, ja se käsitteli opettajien omaa kirjastonkäyttöä ammatin kannalta, eli antavatko he oppilaille tehtäviä, joiden tekemiseen tarvitaan kirjastoista itse hankittua materiaalia, vai käyttävätkö opettajat itse henkilökohtaisesti kirjastojen palveluja esimerkiksi kehittääkseen työhönsä liittyviä taitoja tai saadakseen lisää sisältöä opetukseen. Kysymykset 13 ja 14 käsittelivät kirjaston henkilökunnan tekemiä vierailuja oppilaitoksiin: kuinka usein kirjaston työntekijät käyvät oppilaitoksissa tekemässä kirjavinkkauksia ja opettamassa tiedonhakuja.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Taustatiedot

Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueella työskentelee yhteensä 199 peruskoulujen ja lukioiden opettajaa, joten tutkimuksen kohderyhmä oli tarpeeksi suuri kvantitatiivisen tutkimuksen toteuttamiseen. Tästä huolimatta kyselyyn tulleiden vastausten määrä, 28 kappaletta, ei ole tarpeeksi suuri, jotta voitaisiin tehdä kvantitatiivisen tutkimuksen kannalta oleellisia yleistyksiä.

Kyselyyn vastanneista 11 oli Alavuden oppilaitoksien opettajia. Kolme heistä kertoi työskentelevänsä Alavuden lukiossa, yksi Alavuden yläkoulussa, kaksi Pollarin alakoulussa, kaksi Kirkkomännikön alakoulussa, yksi Aseman alakoulussa, yksi Itärannan alakoulussa ja yksi Länsipuolen alakoulussa. Kyselyyn vastanneista 10 oli Töysäläisiä opettajia. Neljä vastasi työskentelevänsä Töysän yläkoulussa, neljä Iivarin alakoulussa ja kaksi Hakojärven alakoulussa. Kyselyyn vastasi neljä opettajaa Ähtäristä, joista kolme vastasi työskentelevänsä Otsonkoulussa ja yksi Myllymäen alakoulussa. Näiden lisäksi oli vielä kolme vastausta, joista ei ilmennyt vastaajan paikkakunta, vaan ainoastaan millaisessa oppilaitoksessa he työskentelevät: kaksi vastasi työskentelevänsä peruskoulussa, ja yksi vastaaja kertoi työskentelevänsä sekä yläkoulussa että lukiolla opettajana. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden opettajien määrä oppilaitoksittain

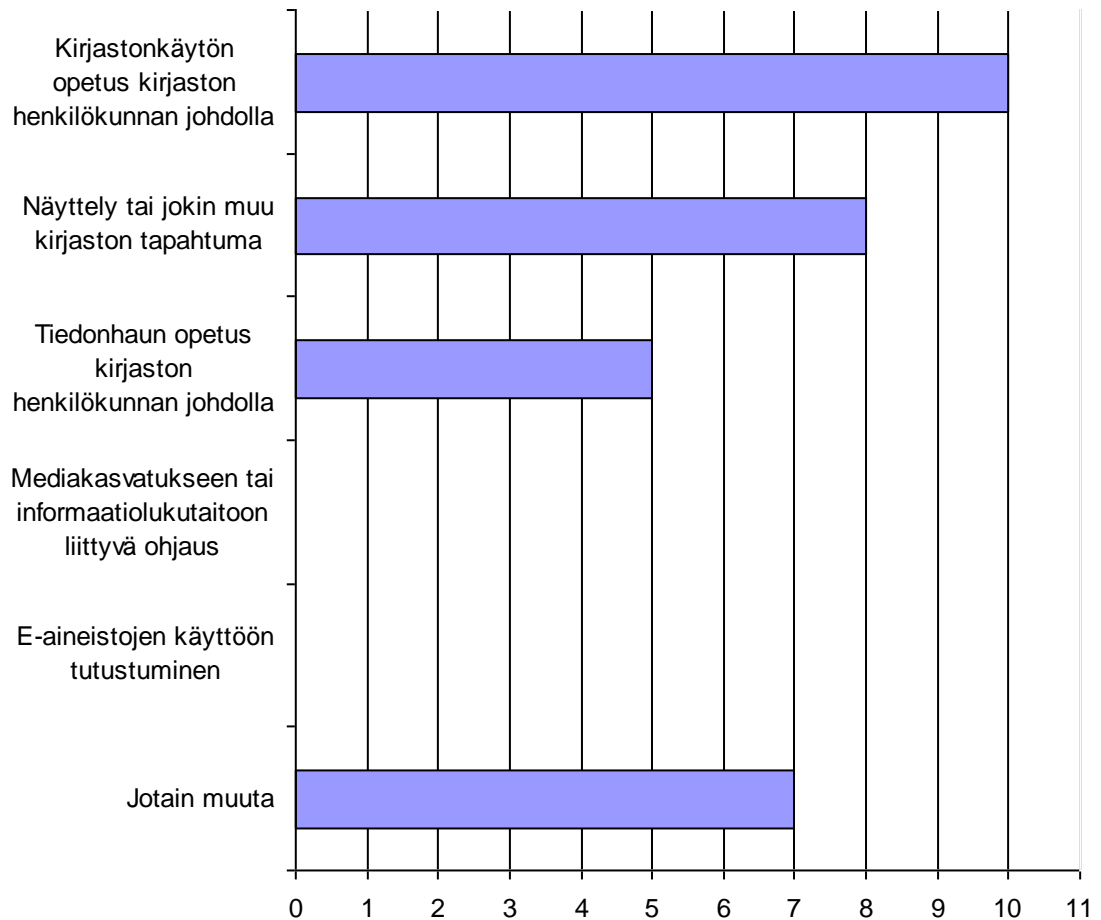
Vastaajista 12 kertoi toimivansa luokanopettajana, kahdeksan aineenopettajana, kaksi erityisopettajana ja kolme rehtorina. Kyselyyn vastasivat myös opinto-ohjaaja, koulunjohtaja sekä oppilasohjaaja. Aineenopettajista neljä opetti äidinkieltä sekä kirjallisuutta, ja muita vastaajien opettamia aineita olivat muun muassa matematiikka, fysiikka, kemia, tietotekniikka, historia, yhteiskuntaoppi sekä biologia.

Viimeinen taustakysymys koski opetettavia ryhmiä. 11 vastasi opettavansa luokkia 5-6, yhdeksän vastasi opettavansa luokkia 3-4, yhdeksän vastaajista opetti luokkia 1-2 ja esikouluryhmien opettajia vastaajista oli kolme. Lukioryhmiä opettajia vastaajista oli neljä ja erityisryhmien opettajia kolme.

4.2 OIVA-kirjastoihin suuntautuvat kirjastovierailut

Entä vierailevatko opettajat ryhmineen Alavuden, Töysän ja Ähtärin kirjastoissa? Myönteisiä ja kielteisiä vastauksia molempia 14 kappaletta. Kuusi opettajaa vastasi vierailevansa Alavuden kaupunginkirjastossa, viisi Töysän kirjastossa ja kolme Ähtärin kirjastossa. Yksi vastaajista valitsi ”joku muu, mikä” –vastauksen ja kertoi vierailevansa ryhmineen kirjastoautossa.

Viisi opettajaa vastasi vierailevansa useammin kuin kerran lukukaudessa ryhmineen kirjastossa, viisi vastasi vierailevansa vain kerran kevätlukukauden aikana, kolme vastasi vierailevansa kerran lukukaudessa ja yksi vierailee vain kerran syyslukukauden aikana. Seuraava kysymys käsitteli kirjastovierailujen sisältöä, ja kysymykseen sai tarvittaessa valita useamman vastausvaihtoehdon. Sisällöltään vierailut olivat kymmenen opettajan vastauksen mukaan kirjastonkäytön opetusta kirjaston henkilökunnan johdolla. Kahdeksan opettajaa vastasi vierailevansa ryhmineen kirjastossa esimerkiksi näyttelyssä tai muussa kirjaston järjestämässä tapahtumassa. Viisi opettajaa vastasi vierailujen aiheena olevan tiedonhaun opetus kirjaston henkilökunnan johdolla. Yksikään opettaja ei vastannut vierailevansa kirjastossa ryhmiensä kanssa tutustuakseen e-aineistojen käyttöön tai saadakseen mediakasvatukseen ja informaatiolukutaitoon liittyvää ohjausta. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Kirjastovierailujen sisältö

Kysymykseen kirjastovierailujen sisällöstä sai vastata myös tarkemmin valitseamalla vaihtoehdon ”jotain muuta, mitä”. Tässä kysymykseen tulleet avoimet vastaukset:

Harjoittelemme etsimään itseä kiinnostavia kirjoja ja innostamaan kirjaston käyttöön

Monipuolisen lukemisen lainaamista, jokainen lainaa itselleen ja lainataan myös yhteisiä eri oppiaineisiin liittyviin aiheisiin sopivia kirjoja.

Yhdessä lukutaitoon sopivien lainattavien kirjojen etsimistä jokaiselle kotiin. Etsitään yhdessä sopivaa luettavaa/katseltavaa luokkaan.(ei siis välttämättä henkilökunnan avustamana vaan ope ja oppilaat yhdessä)

kirjojen lainausta

Tiedon etsimisrata

kirjojen lainaamista

Kaunokirjallisuutta lainaamassa

Kirjojen lainaus ja oppilaita kiinnostavien kirjojen löytäminen kirjastosta ovat siis monella opettajalla vierailujen tavoitteena. Mielenkiintoista on, että tämä tapahtuu joko opettajan ja oppilaan toimiessa yhdessä tai oppilaan toimiessa itsenäisesti, ilman kirjaston henkilökunnan ohjausta.

Opettajat saivat ilmaista tyytyväisyytenä kirjastovierailuihin asteikolla 1-5, kun 1 tarkoittaa "ei ollenkaan tyytyväinen" ja 5 "erittäin tyytyväinen". Seitsemän vastasi olevansa erittäin tyytyväisiä, kuusi antoi kirjastovierailuille numeron 4 ja yksi numeron 2. Lähes kaikki neljästätoista vastaajasta oli siis tyytyväisiä tekemiinsä kirjastovierailuihin, ja keskiarvo opettajien tyytyväisyydelle oli noin 4. (Kuvio 3.)

	1	2	3	4	5		Yhteensä	Keskiarvo
En ollenkaan tyytyväinen	0	1	0	6	7	Erittäin tyytyväinen	14	4,36

Kuvio 3. Opettajien tyytyväisyys kirjastovierailuihin

22 opettajaa vastasi kysymykseen kirjastovierailuihin liittyvistä esteistä. (Kuvio 4.) Kysymyksessä sai valita tarvittaessa useamman vastausvaihtoehdon. Yhdeksän opettajaa vastasi että kirjastovierailuille ei ole aikaa, ja viisi opettajaa vastasi että esteenä on kirjaston ja koulun suuri välimatka. Kysymykseen oli myös kaksi avointa vastausvaihtoehtoa: "vierailuille ei ole tarvetta, koska:" sekä "jotain muuta, mitä". Seitsemän opettajaa vastasi, että vierailuille ei ole tarvetta, ja kuusi heistä kertoi tarkemmin ajatuksistaan:

koululla on paljon kirjoja, joita oppilailta luetetaan. Ne, jotka haluavat lainata jonkin muun kirjan kuin koululta löytyvän, käyvät itsenäisesti omalla ajallaan kirjastossa.

Koulussa oma käsikirjasto ja kirjastoauto vierailee torstaisin.

En teetä kirjallisia töitä, joihin oppilaat hakisivat tietoa kirjastosta.

oppilaat käyvät torstaisin kirjastoautossa

Kirjastosta käydään vierailulla koululla

Aineessani tieto löytyy netistä

Koulujen omiin kirjastoihin ja niiden aineistoihin tukeudutaan, ja opettajat odottavat oppilaiden käyvän itsenäisesti omalla ajallaan kirjastossa, jos tarvetta on. Internet on myös yhden vastauksen mukaan riittävä tiedonlähde, mutta vastauksessa ei mainita, mistä aineesta on kyse. Myös kouluilla vierailevat kirjastoautot ovat oppilaiden aktiivisessa käytössä ja opettajat katsovat kirjastoautovierailujen riittävän. Oppilaiden kirjastoautovierailut on mainittu usein myös ”jotain muuta, mitä” – vastauksissa:

ei esteitä

Kirjastoauto vierailee koululla joka keskiviikko.

Kirjastoautolla asiointi helppoa ja näppärää, mutta pääkirjastolle matkaa, jolloin reissu vie aikaa ja aiheuttaa kyytijärjestelyjä.

Silloin tällöin vieraillaan kirjastossa, kirjastoauto on koululla viikoittain ja oppilaat käyttävät sitä.

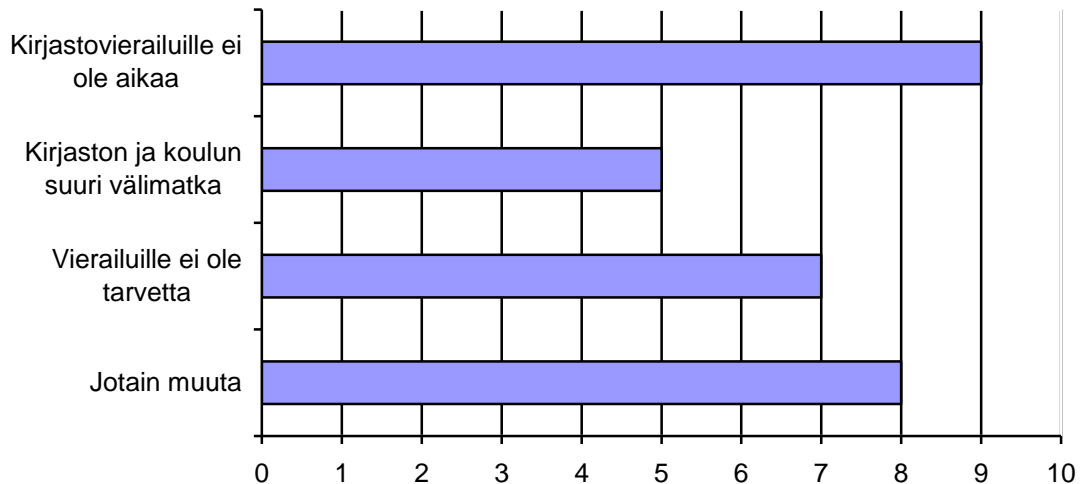
kuljetus maksaa

Kehotan opiskelijoita hakemaan tietoa kirjaston kautta esim. tutkielmien tai muiden töiden yhteydessä

kyydistä kiinni; joskus on menty kirjastoon uimahallireissun jälkeen (sama bussi, ei eri maksua); joskus jopa vanhemmat kuskanneet, mutta useinkaan se ei ole mahdollista. Mielelläni käyttäisin, jos se olisi mahdollista.

kirjastoauto käy koulun pihassa, välimatka on pienille hankala, minkä vuoksi joutuu järjestelemään koulukuljetuksia, muita oppitunteja tai ruokailua (muut oppitunnit esim. toisen luokan liikunta alkaa)

Yllä olevista vastauksista käy ilmi myös se, että kyydityksen järjestäminen kirjastovierailuja varten on usein ongelmallinen. On ymmärrettävää, että pienille kouluille ei ole välttämättä rahallisestikaan mahdollista järjestää useita vierailuja kirjastoon, ja ilmeisesti myös aikataulujen järjestely aiheuttaa hankaluuksia.

Kuvio 4. Kirjastovierailuihin kohdistuvat esteet

4.3 Kirjastoautojen palvelujen käyttö opetuksessa

Kirjastoautojen palvelujen käyttöön liittyvään kysymykseen vastasi 22 opettajaa. Vastauksista sai valita tarvittaessa useamman vaihtoehdon. 11 vastanneista kertoi, että ei hyödynnä kirjastoautojen palveluja opetuksessa, ja kaksi vastasi että kirjastoautot eivät pysähdy oppilaitoksella missä he opettavat. Eniten kirjastoauton palveluista käytettiin aineiston lainausmahdollisuutta: kuusi opettajaa kertoi lainaavansa kirjastoautoista aineistoa ryhmänsä käyttöön ryhmän omalla kortilla. Seitsemän opettajaa kertoi lainaavansa aineistoa itselleen saadakseen lisää sisältöä opetukseen, ja kuusi opettajaa vastasi antavansa oppilaille tehtäviä, joiden suorittamista varten he tarvitsevat kirjastoautosta itse lainattua aineistoa.

Neljä opettajista valitsi vastausvaihtoehdon ”jotain muuta, mitä”. Tässä heidän kommenttinsa:

Kirjastoauton aikataulu on muutettu erittäin huonoksi. Aiemmin koulumme kaikki luokat kävivät lainaamassa luettavaa.

Opetellaan kirjaston käyttöä ja itselle lainaamista esim. mikä on sopiva määrä kirjoja kerralla

Lainaan OMALLA KORTILLA aineistoa oppilaiden käyttöön

Oppilaat kyllä lainaavat kirjastoautolta joko itselle tai kouluun luettavaksi. Onneksi kirjastoauto pysähtyy nyt sopivasti niin, että kaikki pääsevät käymään siellä. Itse lainaan mieluummin kirjastoista (ks. 12)

Kirjastoauto on näiden vastausten perusteella varsin aktiivisessa käytössä, ja ilmeisesti opettajan johdolla kirjastoautossa käydessä oppilaat pääsevät opettelemaan kirjojen lainausta. Harmia yhdelle opettajista aiheuttaa kirjastoauton muuttuneet aikataulut, mutta samalla toinen opettaja kommentoi kuinka sopivasti kirjastoauto nykyään pysähtyy mahdollistaen kaikkien oppilaiden pääsyn kirjastoautoon.

Kysymyksessä numero 11 kysyin opettajien mielipidettä siitä, kuinka merkityksellinen kirjastoauto on heidän opetuksensa kannalta. Opettajat saivat arvioida kirjastoauton merkityksellisyyden asteikolla 1-5, kun 1 tarkoittaa ”ei lainkaan merkityksellinen” ja 5 tarkoittaa ”erittäin merkityksellinen”. Kuusi opettajaa vastasi, että kirjastoauto ei ole lainkaan merkityksellinen, kaksi antoi kirjastoauton palveluille numeron 2, kolme antoi numeron 3 ja viisi opettajaa antoi numeron neljä. Erittäin merkityksellinen kirjastoauto opetuksen kannalta oli neljälle opettajalle. Keskiarvo kirjastoautojen palvelujen merkityksellisyydelle on tällöin noin 3. (Kuvio 5.)

	1	2	3	4	5		Yhteensä	Keskiarvo
Ei lainkaan merkityksellinen	6	2	3	5	4	Erittäin merkityksellinen	20	2,95

Kuvio 5. Kirjastoauton merkityksellisyys opettajille opetuksen kannalta

4.4 Opettajien oma kirjastonkäyttö ammatillisesta näkökulmasta

Kysymykseen kirjastojen palvelujen käytöstä opetuksessa vastasi yhteensä 28 opettajaa, ja annetuista vastausvaihtoehdoista sai valita tarvittaessa useamman vaihtoehdon. (Kuvio 6.) Kahdeksantoista vastaajaa kertoi lainaavansa kirjastosta aineistoa lähteiksi itselleen saadakseen lisää sisältöä opetukseen. Neljätoista vastasi lainaavansa aineistoa kehittääkseen työhönsä liittyviä taitoja. Yksitoista opet-

tajaa vastasi lainaavansa aineistoa kirjastoista ryhmiensä käyttöön ryhmän omalla kirjastokortilla.

Kahdeksan opettajaa vastasi teettävänsä oppilaille tehtäviä, joiden suorittamista varten he tarvitsevat kirjastosta itse lainaamansa aineistoa. Kaksi vastanneista opettajista ei hyödyntänyt kirjaston palveluja millään lailla opetuksessaan. Kuusi opettajista kertoi kirjastonkäytöstä opetuksessaan tarkemmin valiten vastausvaihtoehdon ”jotain muuta, mitä”:

Kouluvierailuja silloin tällöin, esim. Jani Nieminen

Lainaan oppilaiden käyttöön kirjoja omalla kortillani

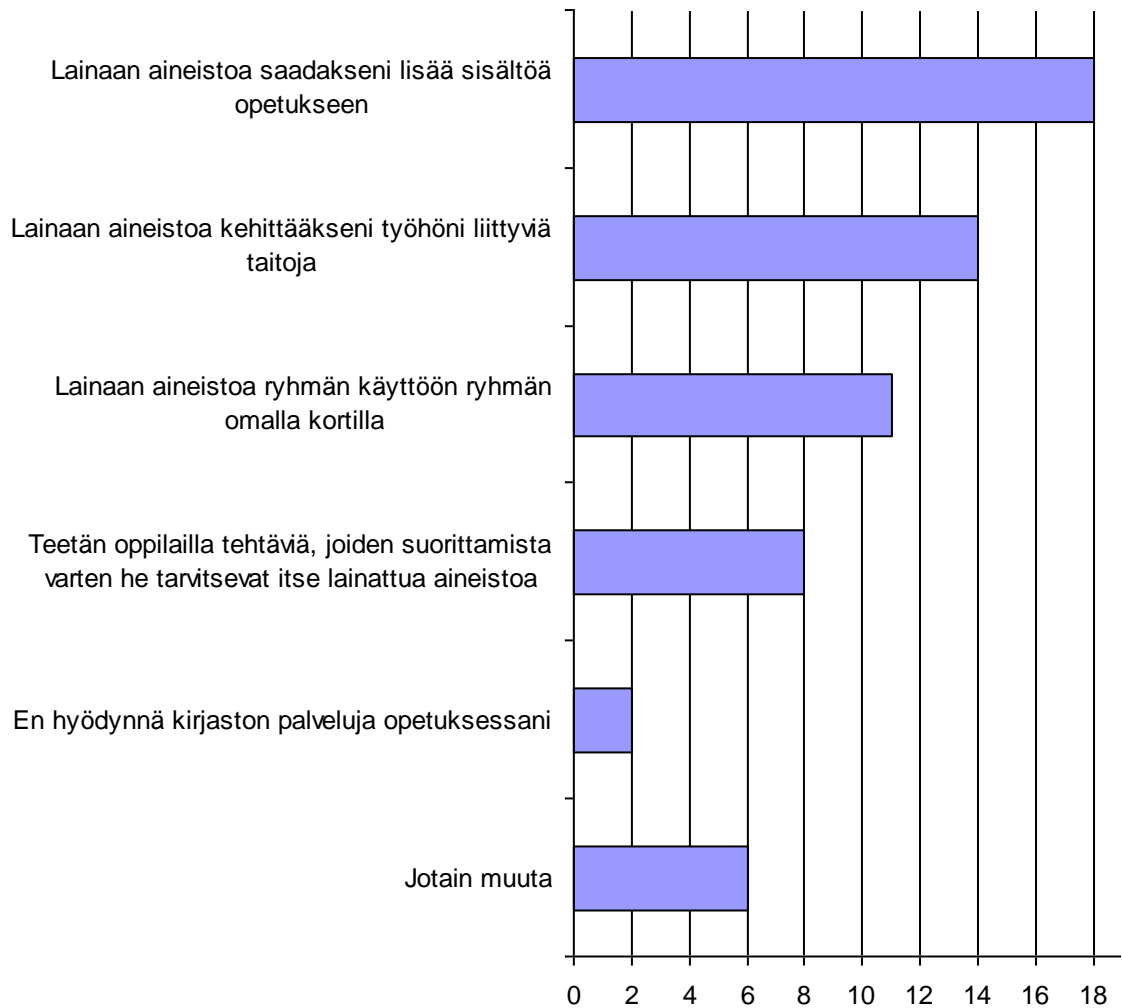
Tunnin motivoitiin äänitteitä. Oman inspiraation lisäämiseen erilaista kirjallisuutta.

Itse lainaan kirjastosta (sekä Alavuden että Ähtärin) paljon kirjoja lukutunneille luettavaksi tai ns. pulpettikirjaksi sekä myös yhdessä luettavaksi (kirjastoautossahan on aika pieni valikoima, 'säästän' ne oppilaille). Oppilaat saavat myös toivoa (toivomusvihko), ja lainaan kirjan hänelle kirjastosta koulun/ryhmän kortilla. Lukudiplomia varten tuon myös kirjoja. Luokassa on aina valinnanvaraa luettavaksi.

Kirjastosta toimitetaan koululle kirjalaatikoita tarpeen mukaan, kirjastonhoitaja valikoi ikäryhmälle sopivaa lukemista tai etsii toiveiden mukaan materiaalia

Väitöskirjaani varten sain paljon hyötyä Alavuden kirjastosta.

Avointen vastausten mukaan opettajat lainaavat myös omalla kortillaan kouluille jonkin verran materiaalia, kuten musiikkia oppitunteja varten sekä aineistoa oppilaille luettavaksi heidän toiveidensa mukaan. Yhden vastauksen mukaan kirjasto myös tekee yhteistyötä koulun kanssa toimittaen sinne kirjalaatikoita, joissa on ikäluokittain ja oppilaiden toiveiden mukaan valikoitua materiaalia.

Kuvio 6. Opettajien kirjastonkäyttö opetuksessa

4.5 Kirjaston työntekijöiden vierailut kouluissa

Kirjaston työntekijöiden kouluille tekemiin vierailuihin liittyvä kysymys sai 25 vastausta. Kolmetoista opettajaa vastasi, että kirjaston työntekijät eivät käy oppilaitoksella vinkkaamassa kirjoja. Kaksitoista taas vastasi, että kirjaston työntekijä käy vinkkaamassa kirjoja kerran lukuvuodessa.

Toinen kirjaston työntekijöiden kouluvierailuihin liittyvä kysymys käsitteli sitä, kuinka usein kirjaston työntekijä käy opettamassa ryhmille tiedonhakua. Kysymykseen vastasi yhteensä 27 opettajaa, ja kahdeksantoista vastasi, että oppilaitoksella ei käydä opettamassa tiedonhakua. Viisi vastasi, että kirjaston työntekijä käy kerran

lukuvuodessa, kolme vastasi että kerran lukukaudessa ja yksi opettaja vastasi että kirjaston työntekijä käy useammin kuin kerran lukukaudessa opettamassa tiedonhakuja.

4.6 Opettajien toiveita OIVA-kirjastojen ja koulujen yhteistyön suhteen

Viimeinen kysymys käsitteli sitä, millaisia toiveita opettajilla oli Alavuden, Töysän ja Ähtärin kirjastojen sekä niiden alueella sijaitsevien koulujen yhteistyön suhteen. Kysymykseen vastasi 14 opettajaa. Pari opettajaa vastasi olevansa tyytyväisiä nykyiseen tilanteeseen:

Nykyinen on hyvä

En koe tarvitsevani enää mitään lisää.

Muutamalla opettajalla oli kuitenkin toiveita kirjastoille:

Kirjastosta voitaisiin tiedottaa paremmin, mitä palveluita he tarjoavat, esimerkiksi, onko mahdollista saada vierailija koululle. Joskus myös kirjastosta voitaisiin ottaa yhteyttä kouluun/opettajiin eikä toisin päin.

Satutunneista voisi joskus jonkun suunnata selkeästi vähän isommille lapsille esim eskarilaisille ja ekaluokkalaisille.

Kirjastoon tehdyt hankinnat vaikka nettiin ryhmiteltynä aihepiireittäin.

Kirjaston materiaalien esittelyä sekä miten käytännössä kirjasto toimii. Myös infoa kirjastoon tulleesta materiaalista lapsille sekä toiveita myös lapsilta mitä he toivovat kirjastoon.

Esim. Runoilija Jani Niemisen vierailun tyylisiä tapahtumia.

Kohdissa 13-14 mainitut vierailut olisivat mainioita. Mainosta oppilaille että myös kirjasto voi käyttää tietolähteenä mm mahdollisuus käyttää hyvin nettiä.

Kirjastoilta kaivataan enemmän omien palvelujen sekä tapahtumien markkinointia. Tapahtumat ja esimerkiksi kirjailijoiden vierailut kiinnostavat opettajia, mutta koska niistä ei aina kantaudu tieto oppilaitoksille saakka, niitä ei pystytä hyödyntämään. Yksi opettajista toivookin kirjastoilta yhteydenottoa opettajiin – tästä ilmenee hyvin se, mitä Sinko (2000, 16) kirjoittaa siitä että koulu on usein yhteistyön aktiivisempi osapuoli, ja kirjasto vastaa koulujen yhteistyöaloitteisiin tekemättä niitä juurikaan itse.

Opettajat kommentoivat olevansa mieltyneitä kirjavinkkaukseen, ja muutama myös toivoi sitä omalle ryhmälleen. Myös kirjastonkäytön opettamiseen liittyvät vierailut kirjastossa sekä kirjaston työntekijöiden yhteistyö koulujen kanssa ansaitsi opettajilta kehuja. Kommenteista löytyy myös mielenkiintoinen ehdotus verkkotehtävistä oppilaille lastenkirjallisuudesta.

Kirjavinkkaus ja retket ovat olleet mukavia.

Kirjavinkkaukset ja kirjastokortin 'käyttöopastus' ainakin ovat ok. Kirjastosta keräävät kyllä luettavaakin oppilaille, jos niin haluan. Olisi mukava, jos oppilaat pääsisivät säännöllisesti käymään ja käyttämään kirjastoa, silloin ne paikatkin tulisivat tutuksi ja myös vapaa-aikana olisi helppo käydä hakemassa kirjoja. Silloin voisi myös käyttää kirjastoa monipuolisemmin esim. tiedon etsintään, omien esitysten tekoon, musiikin/kuunneltavan hankkimiseen.. Verkkotehtäviä lastenkirjallisuudesta?

Kirjavinkkaus

Heli Anttilan kanssa toiminen on ollut koulumme kannalta aivan loistavaa. Hän kokoaa 'lukuvarttikirjoja' jokaisen luokan käyttöön, monenlaisille lukijoille !!!

Myös kirjastoauton toimintaan liittyviä kommentteja esitettiin kaksi kappaletta.

Toivoisin kirjastoauton pysähtyvän Kirkkomännikön koululla. Silloin kun niin tapahtui, käytimme palveluja huomattavasti enemmän.

Lasken kirjastoauton kuljettajan opettavan tiedonhakua oppilaille joka keskiviikko. Näin asiointiin tulee oppilaille hyvää harjoitusta. Yhteistyö on ollut hyvää tähän asti. Eniten minua surettaa koulut, joissa on sama upea kirjastoauto-palvelu, mutta sitä ei käytetä ollenkaan tai vain

todella harvoin. Itse koen olevani tärkeässä asemassa innostamassa lapsia lukemaan. Huonoja kirjoja ei tarvitse/kannata lukea, jokaiselle löytyy varmasti mieluista lukemista, kun tarpeeksi yhdessä etsitään!

Kirjastoauto on näiden vastausten perusteella tärkeä oppilaille ja opettajillekin, sillä kirjastoauto on opettajalle hyödyllinen väline oppilaiden lukemaan innostamisessa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten opettajat hyödyntävät kirjastojen palveluja opetuksessaan. Tutkimus tehtiin webropol-kyselyn muodossa. Vastausten määrä ei kuitenkaan ollut tarpeeksi suuri, jotta voitaisiin tehdä yleistettävissä olevia johtopäätöksiä Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueen opettajien kirjastonkäytöstä opetuksessa. Joitain avoimia vastauksia kuitenkin tuli, joiden perusteella kirjastot pystyvät parantamaan palvelujaan tai kehittämään kokonaan uusia.

Puolet vastaajista eli 14 opettajaa kertoi vierailevansa Alavuden, Töysän tai Ähtärin kirjastoissa ryhmiensä kanssa. Pääasiallisin vierailun syy oli kirjastonkäyttöön tutustuminen ja kirjastonkäytön oppiminen kirjaston työntekijän johdolla, mutta avoimissa vastauksissa oli monia kommentteja siitä kuinka oppilas itse opettelee etsimään ja löytämään itselleen sopivaa kirjallisuutta. Yksinkertainen kirjojen lainaamisen opettelu sekä kirjahyllyjen tutkiminen tarkoituksena löytää kiinnostavaa aineistoa on hyvä suunta ja madaltaa oppilaiden kynnystä tulla kirjastoon.

Tämä on kuitenkin hyvin pintapuolista kirjaston käyttöä, ja tämän lisäksi kaikilla opettajilla ei välttämättä ole kovin tarkkaa kuvaa siitä, millainen hänen ryhmänsä ikäisille kohdennettu kokoelma kirjastossa on. Kokoelman tuntemattomuus vaikeuttaa sopivan luettavan löytämistä. Muutama opettaja kertoi vastatessaan kysymykseeni heidän toiveistaan kirjastojen ja koulujen yhteistyön suhteen toivovansa kirjastojen aineistoista luetteloita aihepiireittäin esimerkiksi kirjastojen nettisivuille tai yleensäkin lapsille suunnattujen uusien hankintojen esittelyä. Opettajien kirjastojen kokoelmien tuntemus vaikuttaa myös siihen, miten oppilaat oppivat tuntemaan kokoelman. Tämän vuoksi olisikin hyvä, jos kirjaston työntekijä olisi opastamassa kun kirjastoon tulee kouluryhmä vaikka pelkästään kirjoja lainatakseen.

Neljätoista opettajaa vastasi, että ei käy kirjastoissa vierailulla ryhmiensä kanssa. Yleisin syy tälle oli se, että aikaa ei ollut tarpeeksi. Toiseksi yleisin vastaus oli ”joitain muuta, mitä” ja kirjastoauto mainittiin muutamassa vastauksessa, kuten myös ”vierailuille ei ole tarvetta, koska” –vastauksissa. Opettajat katsoivat kirjastoautovierailujen riittävän, ja myös koulujen omiin käsikirjastoihin tukeuduttiin. Vastauksista voinee päätellä että pääasia on se, että oppilaat lukevat – joko kirjastoauton tai koulun kirjoja, eikä varsinaisille kirjastovierailuille ole syytä.

Opettajien omaa kirjastonkäyttöä ammatin kannalta koskevaan kysymykseen vastasi 28 opettajaa, joista jokainen kahta lukuun ottamatta kertoi jollain tavalla hyödyntävänsä kirjastojen palveluja opetuksessaan. Yleisimmät syyt käyttää kirjastoa olivat sisällön lisääminen opetukseen sekä opettajien omien ammatillisten taitojen kehittäminen, mutta opettajat kertoivat itsensä kehittämisen lisäksi antavansa oppilaille syytä käyttää kirjastoa esimerkiksi antamalla tehtäviä, joiden suorittamiseen tarvitaan kirjastosta lainattua aineistoa. Opettajat myös lainaavat aineistoa ryhmänsä käyttöön joko ryhmän kirjastokortilla tai omalla kortillaan, kuten käy ilmi ”jotain muuta, mitä” –vastauksista. Opettajien kirjastonkäyttö opetuksessa on siis melko yleistä tämän vastausmäärän perusteella.

Opettajat saivat kertoa toiveistaan koulujen ja kirjastojen yhteistyön suhteen viimeisessä kysymyksessä. Kirjastojen toivottiin esittelevän aktiivisemmin palveluitaan sekä tarjolla olevaa aineistoa, ja palvelujen sekä aineiston aktiivinen mainostaminen auttaisi kirjastoja varmasti muiltakin osin kuin koulujen kanssa yhteistyötä tehdessä. Myös lasten toiveiden kuulemista hankintoja tehdessä ehdotettiin, mikä voisi olla kokeilemisen arvoista. Näiden lisäksi kirjastotyöntekijöiden tekemät vierailut kouluille sekä erityisesti kirjavinkkaukset kiinnostavat opettajia, joten jos vain resursseja on, kirjastojen kannattaa kysyä kouluilta haluavatko he vinkkausta.

Opettajien kirjastonkäyttö Alavuden, Töysän ja Ähtärin alueella tähän tutkimukseen tulleiden vastauksen perusteella on siis suhteellisen aktiivista, mutta on muistettava että potentiaalisista vastaajista kyselyyn vastasi ainoastaan noin 14 prosenttia. Tämä on varsin harmillista, sillä tutkimuksen tuloksia olisi voitu hyödyntää OIVA:t aivot – kirjasto, koulu ja media –hankkeessa, ja opettajat olisivat pystyneet muutenkin vaikuttamaan kirjastojen tarjoamiin palveluihin.

Kun jälkeinpäin pohditaan kyselyn alhaista vastausprosenttia, yksi syy tälle voi olla se että kyselyn otsikko oli ”Kysely kirjastonkäytöstä opetuksessa”. Näin kirjastoa ei-käyttävät opettajat ajattelivat, että kysely ei koske heitä ja jättivät vastaamatta. Voi myös olla, että kyselylinkin mukana lähetetyssä saateviestissä ei ilmaistu tarpeeksi selkeästi, että jokaisen opettajan vastaukset ovat tärkeitä. Kyselyssä suurin osa kysymyksistä käsitteli erilaisia tapoja käyttää kirjastoa, mutta kysymykseen pystyi myös vastaamaan, vaikka ei käyttäisikään kysymyksessä mainittuja

palveluja. Myös perustelut ei-käyttämislle olisi ollut mahdollista antaa, jos opettaja olisi niin halunnut.

Pienestä vastausprosentista huolimatta kaikista opettajien antamista vastauksista on hyötyä ja niiden perusteella kirjastot pystyvät kehittämään palvelujaan sekä kokoelmiaan vähän paremmiksi. Koulujen ja kirjastojen yhteistyö ei ole aina kitkaton, mutta kommunikaatio pieninäkin määrinä vie yhteistyötä eteenpäin niin kirjastotyöntekijöiden, opettajien kuin oppilaidenkin parhaaksi.

LÄHTEET

- Alameri-Sajama, R. 2007. Nuorten kirjahyllyt: Kirjaston murtovesikokoelma. Teoksessa: R. Alameri-Sajama (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Kustannus, 120-128.
- Alavuden kaupungin kotisivut. 2014. Vapaa-aika. [Verkkosivusto]. [Viitattu 17.11.2014]. Saatavana: <http://www.alavus.fi/fi/vapaa-aika/kirjasto/kirjastoauto.html>
- Dromberg, K. 2000. Koulu ja kirjasto yhteistyössä oppijoiden parhaaksi. Teoksessa: L. Niinikangas (toim.) Koulu kirjastossa: kirjasto oppimisympäristönä. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 10-12.
- Elkin, J. & Lonsdale, R. 1996. The child. Teoksessa: J. Elkin & R. Lonsdale (toim.) Focus on the child: Libraries, literacy and learning. Lontoo: Library Association Publishing, 5-6.
- Gaunt, J., Morgan, N., Somers, R, Soper, R. & Swain, E. 2007. Opas informaatiolukutaidon opetukseen. Suomentajat Satu Niininen, Tytti Pohjola ja Elina Ritala. 2. korjattu ja täydennetty p. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.
- Hannuksela, H. 2014. Palkkasihteeri. Alavuden kaupunki. Sähköpostiviesti 10.10.2014.
- Heinonen, A. 2009. Kirjaston välineet tarjota mediakasvatusta kouluille: vinkkaus ja tiedonhaku. Teoksessa: S. Verho (toim.) Mediakasvatus kirjastossa. Helsinki: BTJ Kustannus, 137-151.
- Kananen, J. 2008. Kvantti: Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 89.
- Nikander, T. 2000. Koulu kutsuu, miten kirjasto vastaa. Teoksessa: L. Niinikangas (toim.) Koulu kirjastossa: kirjasto oppimisympäristönä. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 30-46.
- Sallmén, P. 2009. Mediakasvatusta vai mediasivistystä kirjastossa?. Teoksessa: S. Verho (toim.) Mediakasvatus kirjastossa. Helsinki: BTJ Kustannus, 9-26.
- Sinko, P. 2000. Mitä koulu odottaa kirjastolta?. Teoksessa: L. Niinikangas (toim.) Koulu kirjastossa: kirjasto oppimisympäristönä. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 15-29.

Tuominen, K. 1999. Mitä yleinen kirjasto voi tarjota koulukirjastolle?. Teoksessa: L. Niinikangas (toim.) Kirjasto koulussa: Opas uuteen koulu- ja oppilaitoskirjastoon. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 131-148.

Yleisten kirjastojen hankerekisteri. 29.10.2013. OIVAt aivot – kirjastot, koulu ja media. [Verkkosivusto]. [Viitattu 11.11.2014]. Saatavana: <http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/oivat-aivot-kirjasto-koulu-ja-media>

Ähtärin kaupungin kotisivut. 2014. Koulutus. [Verkkosivusto]. [Viitattu 29.10.2014]. Saatavana: <http://www.ahtari.fi/kaupunki/index.php/koulutus>

Ähtärin kaupungin kotisivut. 2014. Vapaa-aika. [Verkkosivusto]. [Viitattu 17.11.2014]. Saatavana: <http://www.ahtari.fi/kaupunki/index.php/palvelut/kirjasto/kirjastoauto>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

LIITE 1 Kyselylomake**Kysely kirjastonkäytöstä opetuksessa**

1. Missä oppilaitoksessa opetat? *

2. Toimitko *

luokanopettajana

aineenopettajana; aine/aineet, joita opetat:

erityisopettajana

esikouluopettajana

rehtorina

jonain muuna?

3. Mitä luokkia/ryhmiä opetat? Voit valita tarvittaessa useamman vaihtoehdon.

esikouluryhmä

1-2 lk

3-4 lk

5-6 lk

7-9 lk

erityisryhmä

lukioryhmät

4. Käytkö luokkiesi/ryhmiesi kanssa kirjastoissa vierailuilla? Jos vastauksesi on "En", voit siirtyä kysymykseen 9. *

Kyllä

En

5. Mitkä kirjastot ovat vierailujen kohteena? Voit tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon.

Alavuden kaupunginkirjasto

Töysän kirjasto

Ähtärin kaupunginkirjasto

Joku muu; mikä:

6. Kuinka usein käyt yksittäisen ryhmän/luokan kanssa vierailulla kirjastossa?

- Vain kerran lukuvuoden aikana, syksyllä
- Vain kerran lukuvuoden aikana, keväällä
- Kerran lukukaudessa
- Useammin kuin kerran lukukaudessa

7. Millaisia vierailut ovat sisällöltään? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Kirjastonkäytön opetusta kirjaston henkilökunnan johdolla
- Tiedonhaun opetusta kirjaston henkilökunnan johdolla
- E-aineistojen, kuten e-kirjojen, käyttöön tutustumista
- Mediakasvatukseen tai informaatiolukutaitoon liittyvää ohjausta
- Esimerkiksi näyttelyssä tai muussa kirjaston tapahtumassa vierailua
- Jotain muuta, mitä?

8. Kuinka tyytyväinen olet ollut kirjastovierailuihin oman opetuksesi kannalta?

1 2 3 4 5

En ollenkaan tyytyväinen ○ ○ ○ ○ ○ Erittäin tyytyväinen

9. Millaisia esteitä kirjastovierailujen toteuttamisessa on? Voit valita useamman

vaihtoehdon.

Vierailuille ei ole tarvetta, koska:

Vierailuille ei ole aikaa

Kirjaston ja koulun suuri välimatka

Jotain muuta; mitä:

10. Miten hyödynnät Alavuden tai Ähtärin kirjastoauton palveluja opetuksessasi? Voit valita useamman vaihtoehdon. Jos vastauksesi on "En hyödynnä" tai kirjastoauto ei pysähdy oppilaitoksella missä työskentelet, voit siirtyä kysymykseen 12. *

Annan oppilaille tehtäviä, joiden suorittamista varten he tarvitsevat kirjastoautosta itse lainattua aineistoa

Lainaan kirjastoautosta aineistoa luokan/ryhmän oppilaiden käyttöön luokan/ryhmän omalla kirjastokortilla

Lainaan kirjastoautosta aineistoa lähteiksi itselleni jotta saisin lisää sisältöä opetukseeni

Lainaan kirjastoautosta aineistoa kehittääkseni työhöni liittyviä taitoja

En hyödynnä kirjastoauton palveluja opetuksessani

Kirjastoauto ei pysähdy oppilaitoksella missä työskentelen

Jotain muuta; mitä:

11. Miten merkityksellinen kirjastoauto on oman opetuksesi kannalta?

1 2 3 4 5

Ei lainkaan merkityksellinen ○ ○ ○ ○ ○ Erittäin merkityksellinen

12. Hyödynnätkö jollain muulla tavalla Alavuden, Töysän tai Ähtärin kirjastojen palveluja opetuksessasi? Voit valita tarvittaessa useamman vaihtoehdon. *

Annan oppilaille tehtäviä, joiden suorittamista varten he tarvitsevat kirjastosta itse hankittua aineistoa

Lainaan aineistoa luokan/ryhmän oppilaiden käyttöön luokan/ryhmän omalla kirjastokortilla

Lainaan aineistoa lähteiksi itselleni jotta saisin lisää sisältöä opetukseeni

Lainaan aineistoa kehittääkseni työhöni liittyviä taitoja

En hyödynnä kirjastojen palveluja opetuksessani

Jotain muuta; mitä:

13. Kuinka usein oppilaitoksessanne vierailee kirjaston työntekijä vinkkaamassa kirjoja ryhmille/luokille?

- Useammin kuin kerran lukukaudessa
- Kerran lukukaudessa
- Kerran lukuvuodessa
- Ei lainkaan

14. Kuinka usein oppilaitoksessanne vierailee kirjaston työntekijä opettamassa ryhmille/luokille tiedonhakuja?

- Useammin kuin kerran lukukaudessa
- Kerran lukukaudessa
- Kerran lukuvuodessa
- Ei lainkaan

15. Millaista yhteistyötä toivoisit kirjastojen ja oman opetuksesi välillä olevan?

Paljon kiitoksia vastauksistasi!